

Magyar sorskérdések a Károlyi-palotában

Ma nyílik meg a Táj- és Népkutató Intézet kiállítása

Irta: Féja Géza

A szabad magyarság

Megállok az első térkép előtt, azt ábrázolja, hogy a magyar birtokelosztás mindenütt megtartotta kedvező *egészséges színvonalát*, ahol *szabad*, vagy legalább is *idejében felszabályolt magyarság* lakik: *Jászságban, Nagy-Kunságban, Hajduságban, Szentesen, Hódmezővásárhelyen, Kecskeméten*. Itt a mi magyar szabadságeszménk legfényesebb gazdasági bizonyítéka. A szabadság adott feszítő erőt, terjeszkedő s egyben okos megtartó képességet a magyar fajtának.

Bizonyít és perel ez a kiállítás, folytatja a nagy pert, mely a XVI. század elejétől tart mindmáig, hogy: *nagybirtok vagy paraszti kisgazdaság?* Nézzük Nagy-Kunságot: kis parasztbirtokok egy tömbben s mellette nagy területet előntő nagybirtokok. A kisgazdaságok itt akkorák, hogy a gazdának cselédet kell tartania. Kiderül, hogy ugyanazon a talajon azonos viszonyok mellett a *kisgazdaság kétszerannyi embernek ad kenyeret*, mint a nagybirtok. Nem mi állítjuk ezt most, hanem a legtárgyilagosabb tudományos kutatás. S kétkedők számára hozzáteszi dr. Elek Péter s dr. Kiss István egyetemi tanársegéd, hogy a számok a legalaposabb kutatás útján s a *legsolidabb módszerrel kerültek* a kiállítás falaira.

A telepítés térképe

A kiállítás egyik legérdekesebb és legértékesebb darabja az a térkép, mely kell, hogy a magyar telepítés *alappillére* legyen. Ez a térkép *községenként* tünteti fel a magyar föld eloszlását, a kis- és a nagybirtok arányát, tehát adatai nyomán azonnal megállapítható a *telepítés szükségyszerű mérete*. Egy másik térkép pedig a magyar *talaj minőségét*, összetételét tünteti fel, ennek segítségével megelőzhető a *gépies földosztás* veszedelme. A kiállítás vezetői igen tárgyilagosan dologoztak. Megállapították, hogy a kisbirtoknak a jó talaj kedvez, rossz talajon sokkal jobban érvényesül a középbirtok. De éppen a *legjobb magyar talajon*, Dunántúl száll meg *aránytalanul óriási területeket a nagybirtok*. S éppen ezért Dunántúl kell a magyar *telepítési politika súlypontját* keresnünk.

A Magyar Alföldön gyönyörűen szemlélhető, hogy milyen szabályosan, mondhatjuk: *frontszerűen* hódítja meg a parasztság még a sziket és a homokot is. *Kiskőrös* ennek az új honfoglalásnak a gócpontja. Annál tragikusabban hatnak *Dunántúl* merev, meghódíthatatlan foltjai.

Proletártérkép

Ismét ijesztő foltok: *Bükkalja, Takatöz, Mátraalja, Csanád*: ezeken a helyeken a mezőgazdasági népesség *80 százaléka proletár*. Itt valóban *sürgős telepítésre és munkateremtésre* van szükség.

Összehasonlító táblák sem hiányznak. Három tábla egymás mellett, felettük a tanulság:

1. *Vértes*, jellegzetes német birtokos falu, proletár alig van, a lakosságnak majdnem fele jómódú. A gazdasági kultúra itt nagyon fejlett.

2. *Naszly*, nagybirtok által szorosan körülvelt magyar falu, a lakosság kétharmada proletár. A mezőgazdasági kultúra kezdetleges.

3. *Dad*, magyar falu, a nagybirtok szétporladt, a proletárok száma a lakosság egyharmadára fogyott. Színvonal a egyre emelkedik.

Százszor halljuk az óvást, hogy a földbirtokreformnak vészes gazdasági hatásai lesznek, s csökkenni fog a termelés. Erre is feleletet ad ez a kitűnő kiállítás. Van egy térkép, mely a legrészletesebben, úgyszólván *dülőről dülőre* feltünteteti a termelés színvonalát. Megállunk egy falunál, ahol nemrégiben történt telepítés. Kiderül, hogy az *új telepések* sokkal különb mezei kultúrát teremtettek máris, mint a *régi birtokosok*, a *»zsiros parasztlak*, akik elkényelmesedtek, egykéztek, nem használták ki a rendelkezésükre álló kereteket. A földreform pedig fejlődésre képes, munkaképtől duzzadó, szapora *»új népet* ültetett a község határába...

Öt nemzedék útja

A kiállítás egyik legérdekesebb szobája öt nemzedék útját, gazdasági életét, a föld s az ember szerves összefüggését mutatja be térképeken s fényképeken. A magyar föld és nép fejlődéstörténete ez, a *talaj s a földműves színváltásainak*, fejlődési korszakainak látványossága. Látjuk a halászat s állattenyésztés korát, a földművelésre való áthajlás kezdetét, a földműveskultúra kibontakozását, kiteljesedését.

De arra is rámutatnak, hogy a *birtokelosztás* milyen hatást gyakorol az emberre. Ez olvasható egyik térkép felett: *»A Tiszóvón fekvő falvak körül a régi árterek által körülvelt kedvezőtlenebb szegény falvakat valósággal megfojtja a nagybirtok*. Ezeknek lakossága különösen az árvízmentesítés után lökészerűen, vagy fokozatosan kirajzik a nagyhatalú nagybirtokoktól mentes szabad hajdúság künvárosok területére.» Így keletkezett a magyar agrárproletariátus.

Ma délelőtt volt a Táj- és Népkutató Intézet kiállításának sajtóbemutatója a Fővárosi Képtárban. Délután gróf Teleki Pál kultuszminiszter riyítja meg ünnepélyesen a nagyközönség számára. Gyönyörű példa ez a kiállítás arra, hogy néhány esztendő óta milyen hatalmas fejlődési utat írt be a magyar fiatalság gondolkodó és dolgozó legjava. Az emberek, a fiatal gondolkodók és szociológusok hozzánöttek a feladott sorskérdésekhez, s igazoltak bennünket, akik egyedül s támadások pergőtüzében rámutattunk az elodázhatalan reformok sürgősségére. Ezen a kiállításon derül ki, hogy *szellemi szabadságharcot* harcoltunk, jó magvakat hintettünk, s miközben bizonyos csoportok útján felelőtlen izgatás próbált hiveket szerezni, a magyar fiatalság *legértékesebb tagjai* tovább mélyítették a magyar sorskérdéseket, leszálítottak életünk gyökérrendszeréig, s kidolgozták a magyar megújulás törvényeit. Hiszünk és tudjuk, hogy az ő útjuk a magyarság útja.

Egyetemi szemináriumok

A közigazdasági egyetem néhány szemináriumában, elsősorban abban, melyet gróf Teleki Pál vezetett, esztendő óta folyik a kutatómunka. A kutatás tárgya: a magyar föld és nép, a falu és a város, a társadalmi és gazdasági berendezkedés, a magyar népszaporodás és egészségügy. Minket annakidején émeletlenül támadtak. Azt állították, hogy csupán az *írói megérzésre* támaszkodtunk és éppen ezért tévedtünk. Ezek a fiatalok nem írók, hanem kutatók, akik a legszigorúbb tudományos elgondolás nyomán dolgoztak s mégis, mégis! *Eredményeik semmiben sem különböznek a mi eredményeinktől*, az általuk javasolt megoldások ugyanazok, mint a mi ajánlott megoldásaink.

Az élettől összeforrott tudomány igazolása ez a kiállítás, de egyúttal a magyar író igazolása is. A magyar életet figyelő és kutató egyetemi szemináriumok nagy jelentőségét igazolja, de az írókat is, akik egyedül, magukra hagyatva, bizalmatlanságtól kísérve, áldozatokat vállalva, megtalálták az utat, megtörték a közönyt, leszerelték a reformmunka elenségeit, *légkört teremtettek* a további munka számára. Ez a kiállítás igazolja, hogy érdemes volt harcot és áldozatokat vállalniok.

Adat adat hátán sorakozik ebben a teremben, *térképek, grafikonok, fényképek*, itt vannak az ábrázolásai mindannak, amit a népi irodalom vonala *könyvek és cikkek* útján hirdett.

126912/24

126912/24

október. 94

STYER GRAND TUDOMÁNYEGY

Allamigazgatási és Pénzügyi Tan

Budapest, V. Fáy utca 1-3.

ECUYOS ...
Allamigazgatási és Pénzügyi Tan...
Budapest, V., Egyetem tér 1-3.

arschivum: 94

Teleki Pál gróf kultuszminiszter megnyitja a Károlyi-palotában a táj és népkutató központ kiállítását. Jobbszálen Magyar Zoltán professzor, baloldalt Györffy István egy. tanár